

ОСНОВНІ НАПРЯМИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ СТАТИСТИКИ НА ПЕРІОД ДО 2017 РОКУ

О.Г.Осауленко,

*доктор наук з державного управління, професор,
член-кореспондент НАН України,
заслужений економіст України,
Голова Державної служби статистики України*

І.І.Пилипенко,

*доктор економічних наук, професор,
заслужений економіст України,
ректор Національної академії статистики, обліку та аудиту
Державної служби статистики України*

Я.Я.Карчев,

*кандидат технічних наук, доцент,
декан Економіко-статистичного факультету
Національної академії статистики, обліку та аудиту
Державної служби статистики України*

В ході реалізації четвертої довгострокової програми “Стратегія розвитку державної статистики на період до 2012 року” було розв’язано ряд важливих проблем, ключовою з яких є проблема більш повного задоволення інформаційних потреб суспільства в якісній статистичній інформації шляхом підвищення рівня доступності та зрозумілості статистичних даних і методології їх складання.

Реалізації цієї програми сприяла подальшому розвитку соціально-економічних відносин, становленню громадянського суспільства та процесам європейської інтеграції.

У вересні-листопаді 2011 р. за результатами Адаптованої глобальної оцінки національної статистичної системи, проведеної представниками Європейської Комісії, Європейської асоціації вільної торгівлі та Економічної комісії ООН для Європи, статистика України визнана такою, що значною мірою відповідає європейським вимогам, а інформація, що виробляється органами державної статистики, є продуктом високої якості у більшості галузей статистичного виробництва [1].

У рамках проекту Twinning “Розробка статистичних методологій в Україні відповідно до стандартів ЄС” [2], успішно здійснювалися заходи з

метою підготовки до імплементації майбутньої Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС шляхом гармонізації та використання кращого досвіду ЄС.

У червні 2013 р. відбувся підсумковий міжнародний семінар із стратегічного менеджменту у сфері статистики “Глобальні оцінки та експертні огляди – подальші заходи і кроки”, під час якого обговорено результати проекту щодо адаптованих глобальних і експертних оцінок статистичних систем країн, проведених в період 2008-2012 рр. з метою оцінки рівня відповідності систем європейським стандартам, а також окреслити перспективи майбутньої співпраці.

Відповідно до завдань імплементації Угоди про Асоціацію між Україною, з огляду на необхідність розвитку співробітництва між Україною та ЄС у сфері статистики, розпорядженням Кабінету Міністрів України (№ 145-р) від 20 березня 2013 р. затверджено “Стратегію розвитку державної статистики на період до 2017 року”.

Ця Стратегія, як відзначено у інформації “Про імплементацію у 2013 році Порядку денного асоціації Україна – ЄС” станом на 20.08.13, [3] “спрямована на удосконалення статистичного законодавства, методології та процедур, покращення доступу користувачів до статистичної інформації та оптимізації звітного навантаження на респондентів, а також отримання якісної статистичної інформації для прийняття управлінських рішень”.

У Преамбулі Стратегії зазначається відповідність інституційного середовища функціонування органів державної статистики таким загальнодержавним документам як фундаментальні принципи офіційної статистики ООН [4], Кодекс норм європейської статистики [5], Компендіум статистичних вимог Євростату[6].

В стратегії поставлені питання гармонізації законодавства України у сфері статистики та суміжних сферах із законодавством ЄС з метою створення єдиної правової бази для державних органів, уповноважених на складення статистичної інформації, та формування цілісної національної системи офіційної статистики із закріпленням за Держстатом координуючої ролі.

Для оновлення законодавства необхідно врегулювати питання, пов’язані з доступом користувачів до статистичної інформації, забезпечити гарантії захисту її конфіденційності та реалізації права виробників статистичної інформації на безперешкодний доступ до визначених на законодавчому рівні джерел для її складення.

Пріоритетним напрямом співробітництва між Державною службою статистики України та Євростатом є робота з введення інформації щодо поточного стану статистичної системи України до інформаційної бази програми SMIS+ (Statistical Management Information System), використовується для здійснення контролю відповідності законодавства країн-кандидатів і потенційних країн-кандидатів законодавству ЄС у галузі статистики.

Водночас з визнанням досягнень результати аналізу поточного стану розвитку державної статистики свідчать про наявність сфер, в яких у подальшому необхідно поліпшити стан статистичної діяльності.

Для підвищення якості статистичної інформації необхідно зміцнення партнерських відносин учасників процесу статистичного виробництва, що починається з визначення потреб користувачів статистичної інформації і завершується проведенням оцінки якості статистичних даних.

Існує нагальна потреба у встановленні постійно діючого зворотного зв'язку з користувачами статистичної інформації, респондентами державних статистичних спостережень, виробниками статистичної інформації, а також органами, що провадять діяльність, пов'язану із збиранням та використанням адміністративних даних.

Важливою умовою подальшого посилення взаємодії та розвитку співпраці є забезпечення балансу між рівнем задоволення інформаційних потреб користувачів статистичної інформації, що передбачає застосування у ході поширення такої інформації новітніх інформаційних технологій, та рівнем оптимізації процесу статистичного виробництва.

Це здійснюється шляхом раціоналізації вибору джерел для складення статистичної інформації з наданням переваги адміністративним даним, організації взаємообміну даними між державними органами замість дублювання інформаційних потоків, а також шляхом впровадження вибіркового методів статистичних опитувань замість суцільних спостережень тощо.

Статистичне виробництво в цілому повинне бути реорганізоване із застосуванням процесного підходу для впровадження інтегрованої системи статистичної інформації, керованої метаданими.

Статистична методологія та процедури, що використовуються під час проведення державних статистичних спостережень, мають бути приведені у відповідність із Компендіумом статистичних вимог Євростату за всіма підсистемами та галузями державної статистики.

Дані, отримані за результатами державних статистичних спостережень, підлягатимуть оцінюванню за критеріями якості Європейської статистичної системи.

Основними напрямами реалізації Стратегії у **сфері поліпшення стану координації** державної статистичної діяльності є:

- гармонізація законодавства у сфері державної статистики і суміжних з нею сферах з відповідними міжнародними стандартами та правовими нормами ЄС зокрема запровадження міжнародного стандарту системи національних рахунків 2008 року (СНР-2008) [7] та приведення системи показників освітніх рівнів у відповідність з Міжнародною стандартною класифікацією освіти (МСКО) перегляду 2011 року [8];

- сприяння розвитку співробітництва виробників статистичної інформації;
- посилення взаємодії з постачальниками адміністративних даних;
- створення системи координованої економічної статистики;
- запровадження статистики продуктивності;
- забезпечення задоволення потреб користувачів статистичної інформації;
- зміцнення партнерських взаємовідносин;
- налагодження зворотного зв'язку з респондентами та користувачами статистичної інформації у тому числі проведення інтерактивних опитувань користувачів статистичної інформації на веб-сайті Держстату;
- впровадження системи електронного документообігу в органах державної статистики;
- створення системи підготовки та публікації звітів про якість даних державних статистичних спостережень.

У сфері **удосконалення системи навчання персоналу**, де важлива роль покладена на Національну академію статистики, обліку та аудиту, напрямками реалізації визначено:

- розроблення нормативної бази (правові аспекти, пов'язані з підготовкою і проведенням заходів з навчання персоналу);
- систематизація роботи кадрових служб органів державної статистики з питань організації підвищення рівня професійної компетентності працівників органів державної статистики;
- розроблення методичного забезпечення процесу визначення потреб у підвищенні рівня професійної компетентності працівників органів державної статистики;
- визначення методичних засад підвищення рівня професійної компетентності працівників органів державної статистики та інших державних органів, установ та організацій, які є виробниками статистичної інформації;
- створення інфраструктури для забезпечення фахового підвищення кваліфікації в органах державної статистики - утворення центру дистанційного навчання працівників органів державної статистики;
- запровадження нових форм навчання (організаційні аспекти), пов'язаних з підготовкою і проведенням заходів з навчання персоналу – запровадження в органах державної статистики індивідуально спрямованого фахового навчання на робочих місцях;
- запровадження нових методів навчання створення технічних умов для запровадження дистанційного навчання та впровадження мультимедійних засобів для підвищення кваліфікації працівників органів державної статистики працівників територіальних органів державної статистики.

Сфера **інтеграція процесів статистичного виробництва** вдосконалюватиметься шляхом застосування статистичних процедур на

основі методології, класифікацій та реєстрів, які відповідають стандартам ЄС і міжнародним стандартам та впровадження інтегрованої системи статистичної інформації, керованої метаданими.

Підвищення якості державної статистичної діяльності здійснюватиметься за рахунок: удосконалення управління процесами статистичного виробництва, вимірювання достатності ресурсного забезпечення процесами статистичного виробництва, оцінювання ефективності ресурсного забезпечення, та запровадження звітування перед користувачами статистичної інформації щодо якості даних державних статистичних спостережень.

Важлива роль покладена на систему державної статистики з огляду на зобов'язання України щодо виконання Кіотського протоколу до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату, [9]. Зокрема в статті 10 згаданого документу визначено, що “Сторони ... розробляють ... економічно ефективні національні та регіональні програми підвищення якості місцевих показників викидів, ... з метою підготовки та періодичного оновлення національних кадастрів антропогенних викидів із джерел і абсорбції поглиначами парникових газів...”.

В Стратегії завдання щодо згаданого сформульовано як “Запровадження методології статистичного обліку викидів парникових газів у атмосферне повітря для забезпечення виконання зобов'язань України за Кіотським протоколом на протязі 2014-2015 років”.

Деякі положень Стратегії присвячено екологічним питанням: приведення статистичного обліку відходів у відповідність з міжнародними стандартами, запровадження системи екологічних рахунків та створення інформаційної системи екологічної статистики як складової частини національної інформаційної системи охорони навколишнього природного середовища згідно з принципами європейської Спільної системи екологічної інформації (The European Neighbourhood Partnership – Instrument Shared Environmental Information System:– ENPI - SEIS) [10].

Реалізація Стратегії розвитку державної статистики на період до 2017 року дасть змогу:

- підвищити якість статистичної інформації для подальшого вдосконалення системи державного управління та зростання довіри суспільства до офіційної статистики;
- сформувати координовану Держстатом ефективно діючу національну систему офіційної статистики;
- удосконалити законодавство, що регламентує державну статистичну діяльність;
- забезпечити розвиток партнерських відносин між усіма учасниками процесу статистичного виробництва;

- поліпшити доступ користувачів до статистичної інформації, оптимізувати звітне навантаження на респондентів, розширити сферу використання адміністративних даних у статистичних цілях;

- удосконалити статистичні процедури на основі методології, класифікацій та реєстрів відповідно до європейських і міжнародних стандартів;

- впровадити інтегровану інформаційно-аналітичну систему органів державної статистики;

- розширити можливості для підвищення професійного рівня працівників органів державної статистики.

Виконання Стратегії значно покращить роботу органів державної статистики у галузі сучасних напрямів вивчення явищ та процесів соціально-економічного розвитку України.

Використані джерела

1. www.kmu.gov.ua/control/ru/publish/articler.
2. dst.dk/en/consulting/projects/ukraine2011.
3. www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article.
4. unstats.un.org/unsd/methods/statorg/FP-English.htm.
5. epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/quality/code_of_practice.
6. epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-RA-13-004/EN/KS-RA-13-004-EN.PDF.
7. National Accounts Statistics: Main Aggregates and Detailed Tables. – New York: UN, 2008. 895 p.
8. www.uis.unesco.org/Education/Documents.
9. zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_801.
10. enpi-seis.ew.eea.europa.eu.

Анотація

Розглянуті основні напрями “Стратегії розвитку державної статистики на період до 2017 року” як важливого фактору соціально-економічного розвитку. Визначені напрями взаємодії офіційної статистики з користувачами статистичної інформації. Зазначена актуальність питань удосконалення системи навчання персоналу шляхом запровадження дистанційної форми навчання для підвищення кваліфікації працівників центральних та територіальних органів державної статистики.

Ключові слова: стратегія, розвиток, державна статистика, імплементація.

Аннотация

Рассмотрены основные направления “Стратегии развития государственной статистики на период до 2017 года” как важного фактора социально-экономического развития. Определены направления взаимодействия официальной статистики с пользователями статистической информации. Отмечена актуальность вопросов совершенствования системы обучения персонала путем внедрения дистанционной формы обучения для повышения квалификации работников центральных и территориальных органов государственной статистики.

Ключевые слова: стратегия, развитие, государственная статистика, имплементация.

Summary

The main directions of the “Strategy of development of state statistics for the period up to 2017” as an important factor of social and economic development. The directions of interaction with the users of official statistics, the statistical information. The urgency of the issues of improvement of personnel training system through the introduction of distance learning for professional development are central and territorial bodies of state statistics.

Keywords: strategy, development, government statistics, the implementation.

